

Karibským rájem od západu na východ

I přestože mají studenti oboru Cestovní ruch povinné týdení a semestrální praxe, připravila naše katedra cestovního ruchu Vysoké školy polytechnické Jihlava pro nadšené zájemce z řad studentů již po druhé odbornou expedici na Kubu 2013. Zkrátit si zimu a strávit třicet dní v karibské oblasti oslovilo nejen mě, ale také dalších patnáct studentů.

Sníh, mráz a neprostupná mlha obklopuje letiště Václava Havla 16. ledna dopoledne. V odletové hale zní tlumené hlasy naší expediční skupinky, která netrpělivě čeká na let Praha - Paříž a posléze Paříž - Havana aerolinkami Air France.

Mnoho znás zažívá své poprvé, poprvé Karibik, poprvé mimo Evropu, poprvé měsíc s neznámými lidmi, poprvé bez rodiny a v mém případě poprvé v letadle. V chaosu myšlenek si vůbec nedokáží představit, kde za několik hodin přistaneme a jaká země mě vůbec čeká. Během devíti hodin letu do Havany můžeme na obrazovce před námi sledovat průběh našeho letu a ujasnit si, jakou má Kuba přesnou geografickou polohu.

Poloha Kubu (Zdroj: www.maplandia.cz)

Kuba je největší ostrovní stát v Karibském moři (15. dle velikosti na Zemi). Leží v srdci amerického středomoří jižně od obratníku Raka na rozhraní severoamerické a karibské litosferické desky. Radí se do souostroví Velkých Antil, které byly původně součástí dnešní

jihoamerické pevniny. Teprve později se část této pevniny odtrhla a začala putovat na severozápad až dospěla do dnešních míst. Kubu tvoří přibližně čtyři tisíce malých ostrovů a ostrůvků. Druhý největší kubánský ostrov Isla de la Juventud (ostrov Mládeže, před revolucí zvaném Ostrov borovic) se nachází na jih od západní části hlavního ostrova. Tyto ostrovy jsou rozděleny do dvou kategorií. Ty, které mají přírodní zdroj pitné vody se nazývají Isla a ostrovy bez zdroje pitné vody Caya. Kubánské souostroví je tektonického původu a patří do kordillerské vrásné zóny. Hlavní horotvorné procesy se odehrály ve třetihorách, přičemž ostrov dotvořilo tzv. kubánské vrásnění, které proběhlo v eocénu. Při pohledu na obrazovku zabudovanou v sedadle je vidět, že Kubu omývá ze severu Atlantický oceán, severozápadně vody Mexického zálivu a na jihu Karibské moře, které patří k nejteplejším mořím světového oceánu s bohatým životem korálových útesů. Svoji rozlohou 110 860 km² je tento ostrov o třetinu větší než Česká republika, počet obyvatel je však jen o milion vyšší.

Kuba se rozkládá na významné geografické poloze při vstupu do Mexického zálivu. Od USA jí na severu dělí floridský průliv a nachází se pouhých 180 km od Floridy. Od Mexika ji dělí na západě průliv Yucatánský, široký 210 km. Na východ od ostrova se nachází ostrov Haiti a jižně 140 km vzdálený ostrov Jamajka.

Ihned v prvních okamžicích při východu z letiště José Martí v Havaně poznáváme, že se nacházíme v tropické oblasti. Vzduch je těžký, teplý a vlhký, pro mě dosud známý jen z tropického skleníku. Průměrná celoroční teplota se zde pohybuje okolo 25 °C a v zimě neklesá pod 22°C. Podnebí je zde po celý rok ovlivňováno pasáty vanoucími převážně ze severovýchodu. Teplota mořské vody u pobřeží zpravidla neklesá pod 24 °C. Nejvydatněji prší v říjnu, listopadu a květnu. V nížinách ročně spadne 600 – 1200 mm srážek, v horách bývají tyto hodnoty až dvojnásobné. Koncem léta a na podzim se zde vyskytují tropické cyklony, které způsobují silnými nárazy větru a přívalu deště značné materiální škody i ztráty na lidských životech. Poslední byl hurikán Sandy v roce 2012, který měl na svědomí jedenáct životů. Zasáhl hornatou východní část Kuby, kde způsobil sesuvy půdy, trhal střechy z místních domů a lámal stromy. Následky jeho ničivé síly jsme nejvíce poznali na pláži Siboney, kde podle místních vlny dosahovaly až dvanácti metrů.

Naše poznávání Kuby začíná z Havany směrem na západ, kde se nám jako první představí provincie Pinar del Río. I když většinu ostrova zaujímá převážně mírně zvlněná rovina, v této západní a částečně střední části je povrch tvořen sedimenty se specifickými krasovými jevy kuželovitého tvaru, tzv. vápencové mogoty. Táhne se zde nízký hřeben soustavy Guaniguanico (Guajaibón, 692 m n. m.) zahrnující Sierru de los Organos a Sierru del Rosario.

V přírodní rezervaci Las Terrazas jsme stále od přiletu v euforii. Fotíme každou palmu, banánovník, mangovník, bambus a poprvé se seznamujeme s národním stromem tedy bylinou Kuby – obří palmou královskou (Palmera real) a národním bílým květem „motýlkem”. Je to velmi silně vonící mariposa z čeledi zázvorovitých. Národním ptáčkem je zde označován tocororo (Priotelus temnurus), který si toto označení zasloužil svými barvami, stejnými jako na kubánské vlajce. Jak nám místní pěstitel tabáku vysvětluje, tato oblast je také známá pěstováním nejkvalitnější odrůdy tabáku. Dědoušek nám s celou svoji rodinou srdečně popisuje celý proces od sázení, sklizení až po sušení tabáku. Po naučné přednášce jsme pohoštění vynikajícími banány ze zahrádky. Vznik konečného produktu – doutníku nám posléze názorně předvedli zruční pracovníci v tabákové továrně. A stejně jako každý kdo navštíví Kubu, i my jsme doutníky ochutnali a pár si jich nakoupili domů.

Vápencové Mogoty (Zdroj: www.lezec.cz)

Pokračujeme dál směrem do střední části Kuby. Zde kolem čtyř procent území zabírají mokřady a bažinaté oblasti. Jsou porostlé mangrovy nacházející se na jižním pobřeží poloostrova Zapata v provincii Matanzas a také například v Národním parku Královské zahrady na severu země v provinciích Camaguey, Ciego de Ávila a Villa Clara. Tyto porosty s chůdovitými kořeny jsou zatím nejméně poškozeny lidskou činností. U pobřeží se také hojně vyskytují korálové útesy a atoly. Na severu provincie Matanzas v oblasti Varadera a přilehlých ostrovech se nachází největší lákadla pro turisty, azurové moře s nádhernými písčnými plážemi, palmami a korálovými útesy, které představují pohádkový podmořský svět plný nádherných barev. Cestou máme možnost sledovat nekonečné lány pomerančů, které slouží převážně na výrobu džusů a jsou střídány obrovskými plantážemi s cukrovou třtinou. V centrální části dále projíždíme kolem pohoří Sierra del Escambray (Guamuahya) s vrcholem San Juan (1156 m n. m.) a také umělé vodní nádrže Zaza, jejíž funkcí je vytvářet zásoby vody k zavlažování polí v období sucha. Nádrž zadržuje přes 1000 milionů m³ vody.

Míříme stále na východ až do části Oriente, která zahrnuje pět provincií. Zde postupně začíná stoupat nejvyšší pohoří Kuby Sierra Maestra, které se táhne podél jižního pobřeží na východě

až k zálivu Guantanámo. Nejvyšší horou Sierra Maestry a zároveň celé Kuby je Pico Turquino zvedající se do výše 1974 m n. m. Při cestě na Comandancia del Ejercito Rebelde nám průvodce ukazuje, jak se na svazích rozprostírá souvislý tropický les s mahagonem, palmami, cejbami, cedrovými stromy a kapradinami. A ve větších výškách zde rostou borové lesy. Významným systémem na samém východě země je také skupina Nipe-Sagua-Baracoa skládající se z několika horských pásem, mezi nimiž vyčnívá Sierra del Cristal. V pohoří Sierra Maestra pramení také nejdelší vodní tok Kuby řeka Cauto, jejíž délka dosahuje 343 km a vlévá se do Karibského moře. Ačkoli má Kuba poměrně hustou říční síť, většina řek je krátkých a chudých na vodu. Během několika hodin jsme projeli provincie Santiago a Guantanámo, kde jsme se dostali z oblasti suchých tropů s málo srážkami na návětrné svahy pohoří, do vlhkých tropů. Zde na východě země, kde roku 1492 přistál Kolumbus, jsme viděli největší tok na Kubě řeku Toa, dále pak sklizeň a zpracování kaka, kokosů, a to vše u města Baracoa.

Sierra Maestra, FOTO: Veronika Chládková

Doposud jsme projeli Kubu ze západu na východ a nyní se naše cesta opět obrací zpět na západ směr Havana. Pomaličku si každý z nás utváří vlastní obraz o této zemi. Příroda je zde neskutečně krásná a místní jsou k nám velice srdeční, k ženám obzvlášť. Kubánská města zdobí historické památky španělské koloniální architektury. Tradiční karibské domky z přírodních materiálů ostře kontrastují s komunistickými stavbami a celá atmosféra je

doplněna krásnými automobily z padesátých let. Živá hudba zde hraje na každém kroku. Ne nadarmo je pro své přírodní krásy označována za karibský ráj a matku většiny latinsko-amerických tanců jako je rumba, cha-cha a salsa. Kubánci si uvědomují, jaké přírodní bohatství mají a snaží se jej chránit, jelikož vliv cestovního ruchu zde neustále roste. V roce 2011 existovalo 14 kubánských národních parků, které pokrývaly téměř 5% rozlohy státu a 6 biosferických rezervací zapsaných v UNESCO. I dva národní parky jsou vyhlášeny jako přírodní památky pod seznamem UNESCO. Jsou to: Parque Nacional Alejandro de Humboldt a Parque Nacional Desembarco de Granma.

NP Humboldt, FOTO: Veronika Chládková

Nastala cesta domů, opět sedíme v letadle směr Evropa a hlavou se mi honí prožité okamžiky na ostrově, myšlenky a pocit, že opouštím obyvatele jež milují svou zemi takovou jaká je. Přeji si, aby i my v srdci Evropy jsme byli hrdí na svou minulost i přítomnost, stejně jak jsem to poznala u přátel v srdci karibiku. Aby i oni jednou procestovali naši zemi, jako i my tu jejich, tam kde se kouří ty nejlepší doutníky a pije pravý rum.

Klára Chvátalová